

Övervakningskommittén
för lokalt ledd utveckling

ÖK-sekretariatet

2018-01-05

Protokoll nr 2/2017 från möte med övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling 2014-2020

Tid: Den 18 oktober 2017
Plats: Stora Tigern, Fredsgatan 8, Stockholm
Dagordning: Se bilaga 1
Deltagare: Se bilaga 2

1. Mötets öppnande

Ordförande Stefan Renlund, Näringsdepartementet förklarar mötet öppnat och hälsar alla välkomna med övervakningskommittén för lokalt ledd utveckling (ÖK). Deltagarna presenterar sig.

2. Godkännande av dagordningen

Inga övriga frågor anmäls.

Beslut

Övervakningskommittén beslutar att godkänna dagordningen.

3. Lägesrapport

Pasi Kemi från Jordbruksverket presenterar läget med programmet per den 14 september 2017. Underlag till punkten om lägesrapporten har skickats ut före mötet. Presentationen från mötet bifogas, se bilaga 3.

Ansökt belopp i förhållande till återstående budget ligger på 47 % för regionalfonden (ERUF) vilket är i linje med vad som kan förväntas. För socialfonden (ESF) är motsvarande siffra 25 %, vilket är lägre än förväntat. Siffran för båda fonderna är lägre än vad som redovisades i maj vilket beror på att reserverna nu lagts ut och budgeten därför är högre.

Andel beviljat belopp av tillgänglig budget är 18 % för ERUF och endast 5 % för ESF vilket är betydligt lägre än förväntat för ESF:s del. Utbetalningarna ligger på en låg nivå för båda fonderna, 3 % för ERUF och 2 % för ESF. Orsaken kan till stor del förklaras av långa handläggningstider.

Delmålen för 2018 är lågt satta så där ser det bra ut förutom för ESF vad det gäller om antal deltagare, delmål 300 deltagare och slutmål 3000 deltagare.

Mot bakgrund av hur beslutsläget såg ut vid ungefär motsvarande tidpunkt under förra programperioden gör vi i dagsläget bedömningen att även om vi har höga ärendebalanser så har lokalt ledd utveckling kommit igång relativt bra. Detta gäller även utbetalningsläget men eftersom N+3 regeln ställer krav på utbetalningstakt kan vi konstatera att vi borde ligga bättre till i dagsläget än vad vi gör.

Det finns en överhängande risk för återtag av EU-medel inom regional- och socialfonden i programmet för lokalt ledd utveckling om vi inte klarar av att betala ut en viss summa före utgången av 2018. Prognosen pekar på att det fattas utbetalningar om 1,6 miljoner kronor i regionalfonden och 1,8 miljoner kronor i socialfonden för att målen ska nås. Den åtgärd som vidtagits är att prioritera dessa ansökningar i handläggning om stöd och att uppmana LAG att rekvirera pengar i beviljade projekt.

Uppföljning av aktuella frågor:

- Vid mötet i maj ställdes en fråga om varför inte alla områden sökt driftstöd. Det kan konstateras att utom ett har registrerat ansökan om driftstöd. Orsaken är att LAG har valt att prioritera handläggningen av andra ansökningar framför drift.
- En fråga om andel ansökningar från ideell sektor och hur projekten speglar jämställdhet har kommit in till ÖK. Jordbruksverket har tittat på detta och konstaterar att hälften av ansökningarna kommer från stiftelser eller ideella föreningar. Det går inte att se någon skillnad mellan LAG beroende på finansieringsmöjlighet. Vad det gäller jämställdhet är det svårt att utläsa från enskilda projektansökningar. Det är mer relevant att titta på hur olika leaderområden har valt att arbeta med jämställdhet som ett horisontellt mål.
- Carin Alfredsson från Jordbruksverket följer upp frågan om handläggningstider. Det har gått ut ett brev till sökande och finansörer med information om läget och vad som görs för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna. Det har krävts mycket utbildning och kompetensutveckling. Delad handläggning med LAG är en komplicerande faktor. Fördelen är att leaderkontoren finns nära sökande men det innebär en också en splittrad situation att både mobilisera och handlägga. Målet är att leverera beslut inom sex månader från och med att ansökan registreras (ankommer). Idag klarar vi det endast för 28 % av ansökningarna vilket inte är bra. En rad åtgärder har vidtagits på Jordbruksverket och LAG och leaderkontoren. ”Klara” handläggare är en viktig åtgärd för att korta handläggningstiden. Fram till årsskiftet är målsättningen att klara av de 350 ärenden som ligger på hög hos Jordbruksverket just nu.

Diskussion:

Vad det gäller genomförandet av programmet så är bilden att finns ansökningar. Det gäller bara att få igång projekten och slutföra i tid. Det är ändå viktigt att vidta åtgärder menar bl. a Åse Classon (Hela Sverige ska leva). En oroande aspekt är att det finns en bild av att det har blivit för krångligt att söka stöd. Det är därför viktigt att sprida goda exempel menar Ewa Engdahl (Coompanion). Helena Sundberg Schaefer (EU-kommissionen) påpekar att piloten med ESF/ERUF innebär en ytterligare komplikation och att vi måste ha med den aspekten. Det är viktigt att hitta åtgärder för att få det att flyta på smidigare. Stefan Welin (EU-kommissionen) instämmer och menar att om det verkligen ska byggas upp nerifrån tar det tid.

Diskussionen kopplat till handläggningstider tar upp frågor om varför många av de kompletteringar som begärs in måste göras och detaljeringsnivån för bl. a rimlighetsbedömning. Jordbruksverket svarar att vi måste följa de regler vi har utan att försöka komplicera saker och ting. Fyra fonder är dock en komplicerande faktor. Stefan Renlund (Näringsdepartementet) menar att det inte handlar om en förtroendefråga och att Jordbruksverket inte hanterar ärenden utifrån att det finns dålig kompetens hos LAG. Det är ingen självklarhet att ha fyra fonder om det inte ger ett mervärde. Näringsdepartementet kommer att väga in faktorer som förenklingsaspekter för LLU i nästa period. Carin Alfredsson (Jordbruksverket) tar upp möjligheten att nu jobba med paraplyprojekt som ett konkret exempel på förenkling i pågående programperiod.

4. Projektpresentation

Gunilla Hjelm presenterar det socialfondsprojekt som hon är projektledare för. Det har varit igång sedan i maj 2017 men fick beslut i augusti samma år. Projektet, som heter Rag2Rug, tar tillvara kasserat material från hotell, second hand etc. och väva nya produkter. Det är lokaliserat till Vetlanda där 10 ny-anlända kvinnor får arbeta och språkträna under 6 månader. De är halva tiden hos projektet och halva tiden hos SFI. Målet är att hjälpa dessa kvinnor att komma närmare arbetsmarknaden. De som omfattas av projektet är de som står allra längst från arbetsmarknaden. Flera män har frågat om deltagande, men arbetsförmedlingen har bedömt att det är den här kvinnogruppen som har störst behov. Två har bestämt sig för att ta körkort. Alla deltagare har förbättrat sin svenska. Det finns ett glapp mellan SFI och jobb eftersom man måste ha passerat ett visst steg för att få ett arbete. Det finns på så sätt en grupp som kommer att hamna i ”glappet” trots att de vill komma ut på arbetsmarknaden. Projektet deltog nyligen på vävmässa i Växjö där det var ett stort intresse för verksamheten.

5. ESI-fondsutvärdering

Natalie Verständig och Gunnar Lindberg från Oxford Research presenterar den utvärdering av genomförandeorganisationen inom ESI-fonderna som genomförts på initiativ från fondsamordningsgruppen. Presentationen från mötet bifogas, se bilaga 4.

De menar att lokalt ledd utveckling är det mest centrala exemplet på fondsamordning. Det finns också en tydligare styrning inom lokalt ledd utveckling än övriga delar i programmen på grund av de lokala strategierna, men genomförandet är ”formaliatungt” på samma sätt som för övriga delar. Generellt sett har övervakningskommittén (ÖK) en otydlig roll i programgenomförandet. Om man ser på det formellt så är regeringen ägare av programmet, ÖK programmets styrelse och förvaltningsmyndigheten programmens ledning. Det finns olika förväntningar på ÖK:s roll i programgenomförandet, en aktiv styrelse eller framför allt en nätverkande och kommunikativ roll?

Diskussionsövning ”ÖK:s roll – hur kan den utvecklas?”

I gruppdiskussionen om ÖK:s roll framkom att:

Det finns vissa olikheter mellan programmens övervakningskommittéer. Bland annat nämndes lokala utskott (ESF ÖK). Det borde finnas ett erfarenhetsutbyte mellan ÖK för att få det att fungera på bästa sätt. Erfarenheten är ändå att ÖK för lokalt ledd utveckling fungerar bra och att det finns en enhetlig målbild.

Det behövs ett tydligare mandat för att påverka själva genomförandet. Även ett tydligt syfte, rätt bemaning och tydliga underlag är en förutsättning för ett väl fungerande ÖK. I ÖK sitter man för att se till att genomförandet fungerar och inte i först hand som företrädare för sin organisation.

Om ÖK ska ha en styrande roll så måste den ta större ansvar för att ge uppdrag till FM. Annars blir det mer en kanal för informationsutbyte.

6. Kommunikation för lokalt ledd utveckling

Kerstin Jansohn från Jordbruksverket informerar om de kommunikationsaktiviteter som genomförts 2017 och de som planeras för 2018. Jordbruksverket ska som förvaltningsmyndighet göra en sådan planering årsvis utifrån kommunikationsstrategin. Underlag till punkten om kommunikationsplan för 2018 har skickats ut före mötet. Presentationen från mötet bifogas, se bilaga 5.

Bland de aktiviteter som genomförts lyfts det särskilt fram att det nu finns en projektdatabank och en blogg, programmet och pengarna, som båda kan nås via eufonder.se. En rad nätverksaktiviteter har också genomförts. Bland dessa aktiviteter finns spridning av goda exempel inom ramen för arbetet i de tematiska arbetsgrupperna och den årliga nationella leaderträffen. En viktig del är kommunikation från genomförda aktiviteter genom bland annat podd, film och webbaserade seminarier.

De aktiviteter som planeras för 2018 handlar bland annat om nyheter om lokalt ledd utveckling för att nå potentiella stödsökande och bussresor med syfte att sprida kunskaper om leader till aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

Diskussion:

Sune Fogelström (Skärgårdarnas riksförbund) menar att det finns en tveksamhet till projekten från kommunernas sida och att det behövs kommunikationsinsatser för att nå ut med ett positivt budskap. Det handlar om hjälp med att hantera den kritik som finns.

Åse Classon (Hela Sverige ska leva) lyfter fram att det saknas pengar för informationsinsatser från berörda organisationer. Det finns t ex 500 utvecklingsgrupper som inte känner till möjligheten att söka stöd.

Stefan Renlund (Näringsdepartementet) påpekar vikten av att utnyttja befintliga kommunikationskanaler och trycka på de insatser i kommunikationsplanen som möter det behov som lyfts fram och som visar på positiva exempel.

Carin Alfredsson (Jordbruksverket) menar att LAG ska vara de främsta ambassadörerna för att genom sina strategier sprida kunskap om metoden och lyfta fram goda exempel mot kommun etc. Beata Allen (landsbygdsnätverket) tillägger att även nätverkets insatser handlar om att sprida kunskap om metoden och styrkan med leader.

Uppdrag: En grupp bestående av Sune Fogelström, Åse Classon och Beata Allen tar fram ett positionspapper och återrapporterar till ÖK. Jordbruksverket sammankallar.

7. Information om aktuella frågor

Jordbruksverket

Niclas Purfürst informerar om aktuella frågor från Jordbruksverket.

- En utvärdering om löpande lärande startar under hösten. Syftet med denna utvärdering är att aktivt bidra till ett bättre genomförande av lokalt ledd utveckling under programperioden.
- En utvärdering om långsiktiga effekter startar i december. Studien avser att finna vilka långsiktiga effekter som arbetet inom lokalt ledd utveckling har ledd till och identifiera vad som är de framgångsfaktorer som förenar projekt som lever kvar. Tillsammans med detta avser utvärderarna testa så kallade utvecklingsmentorer som en hypotes för att öka hållbara effekter.
- Påminnelse om information på webben och att det där går att prenumerera på nyheter om bland annat bloggen ”programmet och pengarna”.

Landsbygdsnätverket

Beata Allen informerar om aktuella frågor från landsbygdsnätverket.

- Nätverksträff inklusive landsbygds gala arrangeras i Tällberg 8-9 november. Årets tema är miljö- och klimat.
- Eva Sundberg har anställts som projektledare för projektet MaTanken.
- Under 2018 kommer Landsbygdsnätverket att förstärka aktiviteter för att främja uppstarten av transnationella projekt, TNC-coachning. Det finns en supportgrupp som utsetts för att arbeta med stöd till de leadergrupper som önskar hjälp med kontakter och uppstart av projekt.
- Landsbygdsnätverket anordnar en träff om fiske och vattenbruk och hur dessa näringar bidrar till landsbygdsutveckling. Mötet äger rum i Stockholm i januari.

Kommissionen

Helena Sundblad-Schaefer, DG Regio informerar om aktuella frågor från EU-kommissionen.

- Årsrapporten för 2016 hade vissa mindre fel som nu är korrigerade. Det handlade om kategoriseringsfel i den finansiella informationen och fel i tabellen om klimatförändringsmål. Kommissionen har även noterat att projektdatabanken nu är på plats.
- Framstegsrapporterna har nu sammanställts och gått ut till medlemsstaterna.
- Utbetalningarna går för långsamt. Det är ett stort problem att medlemsstaterna inte rekviderar pengar och det ger en konstig politisk signal om de pengar som finns tillgängliga inte behövs.

Eva Engström (Coompanion) tog upp fråga om möjlighet för stödsökande att rätta fel. Hon tog exempel om avdrag som gjorts i betalningsansökan till följd av att fel EU-logga använts. Frågan var kopplad till tidigare diskussion om problem i genomförandet och till punkten ovan om korrigerings som gjorts i den finansiella informationen i den årliga genomföranderapporten. Helena menar att det borde vara möjligt att rätta detta i betalningsansökan utan att det leder till avdrag. Hon avser att kolla upp det med kommunikationsenheten på EU-kommissionen.

Uppdrag: återrapportera till ÖK hur det går med frågan.

Näringsdepartementet

Stefan Renlund informerar om aktuella frågor från Näringsdepartementet.

- Regeringens budgetförslag innebär stora satsningar på landsbygden. Statens närvaro på landsbygden märks både i retoriken och i praktiken. 2018 satsar drygt 1 miljard kronor på förbättrade levnadsvillkor för hela landet. Bland annat innebär det pengar till bredband. Det driftstöd till kommersiell service som finns idag planeras att bli permanent. Det görs också satsningar på kommunikation, kollektivtrafik och vägar på landsbygd. En större satsning till och med 2019 görs till eftersatta kommuner. Det är ännu oklart var i landet det kommer att landa. Den finansiella ramen för föreslagna åtgärder uppgår till 1,75 miljarder kronor årligen.
- Arbete inför nästa period pågår. Bland annat tittar man på regelverkets utformning och organisationen i Sverige. Det är viktigt att ta tillvara erfarenheter och vad det betyder i praktiken.

8. Datum för nästa möte

Nästa möte arrangeras i anslutning till 2018 års leaderträff i slutet av april.

9. Övriga frågor

Inga övriga frågor.

10.Mötets avslutande

Ordföranden tackar alla ledamöter, föredragshållare och ÖK-sekretariatet för gott arbete och ett bra möte.

Stefan Renlund

Ordförande

Kerstin Jansohn

Sekretariatet för övervakningskommittén

Bilagor

Bilaga 1. Dagordning

Bilaga 2. Deltagare

Bilaga 3. Läget med Programmet (punkt 3)

Bilaga 4. Utvärdering (punkt 5)

Bilaga 5. Kommunikation (punkt 6)